

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: *FRPS/328/2011/Pan.*

A Független Rendészeti Panasztestület

375/2011. (XII. 20.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselője útján 2011. június 11-én előterjesztett panaszát a 2011. december 20-án – dr. Kádár András Kristóf testületi tag elfogultság miatti kizártsága mellett- megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. június 11-én postai úton terjesztette elő panaszát a vele szemben 2011. június 7-én foganatosított rendőri intézkedések (elfogás, ruházatátvizsgálás, vasajtóhoz bilincselés) miatt.

I.

A panaszbeadvány szerint 2011. június 7-én, reggel 9 órára a panaszos gyanúsítottí idézést kapott egy, a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Osztályának Nyomozó Alosztályán folyamatban levő ügyben. Az idézésre az ügy előadóval történt előzetes telefonos egyeztetés alapján a panaszos és jogi képviselője megjelent, noha az idézést csupán faxon keresztül az ügyvédi irodának küldték, amit egyébként az előadóval szintén legyeztettek. Az előadó jelezte, hogy a panaszos ellen nemzetközi elfogatóparancs van érvényben, ezért valószínűleg az őrizetbe

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

vételétől nem tud eltekinteni. A panaszos ezt tudomásul vette, és a szükséges ruházatot, tisztasági felszerelést, valamint némi élelmiszert tartalmazó csomagjával együtt jelent meg a nyomozó hatóság előtt.

Mielőtt a panaszossal a megalapozott gyanút közölték volna a rendőrség T. utcai épületében [nyilvánvalóan, bár nem közölték a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) alapján, hiszen a büntetőeljárásról szóló törvény ilyen intézkedést nem ismer] elfogták, megmotozták (vagyis ruházat-átvizsgálást szokásos rendjét jóval meghaladóan „végigtapogatták”, csomagjait pedig tételesen átkutatták), majd egy vasajtóhoz bilincseltek. Így kellett a panaszosnak ülnie közel egy órát az épület forgalmas – közlekedő – részén, mások szeme láttára. A panaszbeadvány szerint a panaszos mindvégig együttműködő magatartást tanúsított, a bilincselés egyetlen oka sem állt fenn, ilyenre nem is hivatkoztak.

Az intézkedésről és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról, annak okáról vagy céljáról, a jogorvoslati lehetőségekről felvilágosítást nem adtak. Nem is tudtak, hiszen a kihallgatásra egyébként már megérkezett tolmács az intézkedésnél és a kényszerítő eszköz alkalmazásánál nem volt jelen, a panaszos pedig igen keveset beszél magyarul.

Az eljáró rendőrök magatartásával, modorával az érdemi fellépésen túlmenően probléma nem volt, udvariasan és kulturáltan teljesítették a számukra kiadott utasítást.

Az intézkedés a panaszbeadvány szerint súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságát, ezért a panaszos – jogi képviselője útján – kérte a Testület vizsgálatát.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől, valamint megküldeni kérte az üggyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Osztályának elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése (amelyet egy r. főhadnagy és egy r. százados látott el aláírásával) szerint a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, 30. § (1) bekezdés alapján, mint személyi szabadságában korlátozott személyt, átvizsgálták és az Rtv. 33. § (1) bekezdése b) pontjára tekintettel – aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki – elfogták.

A kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatosan a jelentés rögzíti, hogy azt a rendőrség épületében, az Rtv. 48. § a), b) és c) pontja alapján használták. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt figyelmeztetés történt.

A bilincset 2011. június 7. napján 9 óra 5 perctől 2011. június 7-én a BRFK Gy. utcai Központi Fogdájára történő átszállításig alkalmazta az eljáró rendőr a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés d) pontja szerint, azaz indokolt esetben tárgyhoz bilincseléssel.

A panaszos tárgyhoz bilincselését az indokolta, hogy: „az épületben fogda, illetve előállító helyiség nincsen, továbbá nevezett személy fizikai megjelenése, valamint a vele szemben foganatosítandó nyomozati cselekmények (örizetbe vétel, előzetes letartóztatás, gyanúsított kihallgatása), továbbá folyamatos őrzésének lehetőségére személyi állományunk létszáma nem elegendő. Annak ellenére, hogy nevezett önként jött be, szökésétől és támadásától, alappal lehetett tartani. Nevezett személy a személyes őrizetében lévő dolgok letételezése közben felháborodottan viselkedett, a vele szemben történt intézkedést sérelmezte.”

A rendőri intézkedés során sérülés, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a panaszos nem kérte a hozzátartozója/képviselője kiértesítését, mert meghatalmazott képviselője vele volt.

A jelentés az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásaként azt tartalmazza, hogy a nyomozó hatóság nyomozást folytatott a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 175/A. § (1) bekezdésében ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő fegyveresen elkövetett emberrablás megalapozott gyanúja miatt. Ezen bűncselekmény elkövetésével a panaszos is megalapozottan volt gyanúsítható, akivel szemben a Bíróság európai elfogatóparancsot bocsátott ki. A panaszos előzetes időpont egyeztetést követően 2011. június 7-én 9 óra 5 perckor megjelent meghatalmazott védőjével a hatóság Budapest, T. L. utcai objektumának portáján, ahol a kiadott elfogatóparancs értelmében a panaszost – a korábban kirendelt orosz-ukrán tolmács jelenlétében – elfogták, és ruházatát átvizsgálták, majd kihallgatásának megkezdéséig az épület I. emeleti folyosóján tárgyhoz (vasrács) bilincselték. Az elfogás pillanatától kezdődően a tolmács jelen volt az intézkedésen és folyamatosan tolmácsolta a történeteket, melyet a panaszos megértett. Erről külön ki is kérdezte az eljáró rendőr a panaszost, aki közlése értelmében a magyar nyelvet is megértette.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztató kiadásra nem került tekintettel a gyanúsított kihallgatására, ahogy az előállítás időtartamáról sem készült igazolás, a panaszos őrizetbe vétele miatt.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredménye szerint a jelentésben említett rendőri intézkedések és alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűek és szakszerűek voltak. A parancsnok az Rtv. 15. §-ának (1)-(2) bekezdésében meghatározott arányosság követelményét megvizsgálta és megállapította, hogy az intézkedések és a kényszerítő eszköz alkalmazás arányos volt.

2) A BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály vezetőjének – a BRFK Hivatalvezetője részére címzett – 2011. július 11-én kelt tájékoztató levele szerint a panaszossal szemben egy 2007-ben, fegyveresen elkövetett emberrablás elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indul eljárás a panaszos és társa ellen.

A panaszost az eljárásba nem sikerült bevonni, tartózkodási helye nem volt ismert a hatóság előtt. E miatt, mivel ismeretlen helyen tartózkodott és a felkutatására tett intézkedések sem vezettek eredményre, a hatóság 2010. szeptember 30-án országos elfogatóparancsot adott ki ellene a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 73. § (1)

bekezdése alapján. Ezt követően, 2010. november 15-én a Bíróság végzésével elrendelte a panaszos nemzetközi és európai elfogatóparancsát

2011. február 28-án a gyanúsított (panaszos) meghatalmazott védője a hatósághoz becsatolt egy iratot, miszerint tudomása van arról, hogy a rendőrség keresi védencét, ezért, ha ügyfelét „meg kívánják hallgatni, úgy írásos idézést küldjenek neki”.

A fentiekre tekintettel az ügy előadója, 2011. május 31-én idézést küldött a gyanúsított részére a meghatalmazott védő útján, amely 2011. június 07-én 9 órára szólt.

A gyanúsított (panaszos) és védője fenti időben a hatóságnál megjelent. Ekkor került sor a gyanúsított elfogására az Rtv. 33. § (1) bekezdésének b) pontja alapján, a BRFK T. L. utcai objektumában. Az elfogást megelőzően az intézkedő rendőrök közölték a gyanúsítottal, hogy ellene nemzetközi elfogatóparancs van kiadva szándékos, súlyos bűncselekmény elkövetése miatt, ezért őt személyi szabadságában korlátozni fogja, illetve vele szemben kényszerítőeszközt – bilincset – fognak alkalmazni.

Az elfogás után közvetlenül sor került a gyanúsított ruházatának átvizsgálására is, az Rtv. 31. §-a, valamint a Szolgálati Szabályzata 40. § (2) bekezdés c) pontja alapján. A ruházat átvizsgálás után az Rtv. 48. a), b), c) pontjai, valamint a Szolgálati Szabályzat 60. § c) pontja alapján bilincset alkalmaztak a panaszossal szemben. A bilincselés tárgyhoz történt, az eljáró hatóság folyosóján található vasrácshoz, amely folyosó rész az ügyfél forgalom elől zárva van és oda csak az eljáró hatóság dolgozói léphetnek be. A konkrét esetben nem volt az említett helyen ügyfélforgalom.

A tárgyhoz bilincselés a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés d) pontja és a (6) bekezdés c) pontja teszi lehetővé. Ezt követően a tájékoztató levél az eljáró rendőr jelentésében foglaltakra hivatkozik, illetve ismerteti. A tárgyhoz bilincselésre 1 óra időtartamban került sor, majd azt követően 10 órai kezdettel hallgatták ki a gyanúsítottat. A bilincs alkalmazása nem okozott sérülést a panaszosnak, ezt igazolja a fogdaorvos befogadáskor orvosi vizsgálatról kiállított okirat is.

A kihallgatás után a gyanúsítottat őrizetbe vették, majd átkísérték a BRFK Gy. utcai fogdájába. Az intézkedés alá vont személyt a panasztétel lehetőségéről megfelelően tájékoztatták.

A BRFK T. L. utcai objektumában nincs kialakítva előállító helyiség és őrzési feladatokat ellátó személyzet sincs, ezért minden esetben nehézségekbe ütközik az előállított, illetve fogvatartott személyek megfelelő őrzése és elhelyezése.

3) A Testület ismételt megkeresésére a BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály vezetőjének – a BRFK Hivatalvezetője részére címzett – 2011. október 7-én kelt tájékoztató levele a következő többlet információt tartalmazza.

A panaszos által sérelmezett, kb. fél-egy órai időtartamot meghaladó bilincselését az indokolta, hogy az elfogást követően írásos dokumentálás – jelentésírás, ruházat átvizsgálás, csomag átvizsgálás, lefoglalást elrendelő határozat elkészítése – zajlott, melyet szükséges volt a gyanúsított kihallgatása előtt foganatosítani.

A r. alezredes ismételt megjegyezte, hogy az épületben nincsen sem előállító helyiség vagy fogda, sem pedig az őrzést ellátó olyan személyzet, amely az őrizetben levő személy biztonságos őrzését szakszerűen el tudta volna látni. A fenti írásos tevékenység elvégzése miatt pedig ennek elvégzésére az intézkedő rendőröknek nem volt módja.

4) A Testület két tanácsadója 2011. szeptember 13-án személyesen is megtekintette a BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Osztály Budapest, T. utcai épületének I. emeletét. A panaszolt rendőri intézkedés helyszínének megtekintése azért vált indokolttá, mert meg kívánt győződni személyesen is az előállítás és bilincselés körülményeiről.

A Nyomozó Alosztály vezetője tájékoztatást nyújtott arról, hogy az épületben előállító helyiség valamint fogda valóban nincsen, ami munkájukat is meglehetősen hátráltatja. A nehézséget az okozza, hogy nem egyszer súlyos bűncselekmények elkövetésével gyanúsított személyek kihallgatására kerül sor az osztályon, és ezen személyek „szabadon elsétálhatnak”, hiszen előállító helyiségben történő elhelyezésükre nincsen mód, ugyanakkor őrizetbe vételük elrendelése még nem történik meg ekkor. Az előállító helyiség, valamint a fogda hiányát súlyosbítja az a tény is, hogy az osztályon kevés az objektumvédelmi és őrzési feladatokat ellátó beosztott („egyenruhás rendőr”), akik ezen személyek őrzésében közreműködhetnének. Egy gyanúsított kihallgatását végző nyomozó ugyanakkor nem tudja ellátni egyben az őrzési feladatokat is.

A r. őrnagy elmondta, hogy az épület második emeletén a gyermek és ifjúságvédelmi osztály, a harmadik emeleten pedig a kábítószer bűnözés elleni osztály található. Hozzátette azt is, hogy az épület második emeletén volt egy előálló helyiség/fogda, amelyet kb. tizenöt éve zártak be, vélhetően annak megromlott állapota miatt. Az alosztályvezető tájékoztatást nyújtott arról továbbá, hogy az épületben a bejáratnál van egy lift (amely alulírott napon nem működött) és egy másik lépcsőház. A második és harmadik emeletek megközelítése általában nem a „hátsó”, általunk – és a panaszos által – használt lépcsőn történik –, hanem a liftet, valamint a bejáratnál levő, első lépcsőházat használják. Általában ügyfelek nem járnak az osztályra, oda csak az osztály beosztottja kíséretében lehet bejutni. Arra is különös figyelmet fordítanak, hogy a súlyos bűncselekményekkel összefüggésbe hozható személyek arca ne váljon mások számára ismertté.

A panaszos megbilincselésére tehát az első emeleten történt a második emelet felé haladó lépcső aljánál, a lépcsőfordulóban. Itt egy kispad található, valamint a második emelet elé futó lépcső aljánál egy vasrács, amelyet bezárni nem szoktak. A panaszost ehhez a rácshoz bilincselték, itt kellett kihallgatásáig várakoznia. Az idő alatt (kb. 5-10 perc), amíg a folyósón, az érintett helyszínen tartózkodott a Testület két tanácsadója, a belső munkatársak (osztályon dolgozó munkatársak, egyéb személyzet: takarítónő, rendőrségre történő belépésben és kilépésben közreműködő munkatárs) elhaladását tapasztalta, az emelet irányába és irányából nem érkezett és ment senki.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszos előállításának indokoltságát és arányosságát, valamint az azzal kapcsolatos körülményeket.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszos Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. Törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz, az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz, valamint az abból levezethető személyi integritáshoz, illetve a személyi szabadsághoz fűződő, az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított jogát.

1) A Testület először azt értékelte, hogy jogszerűen került-e sor a panaszos elfogására.

Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatívén felsorolja az előállítás okait. A rendőrség ezen okok közül a panaszos előállításának indokaként és jogalapjaként az Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontját jelölte meg. E szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki.

A panaszost előzetes meghatalmazott jogi képviselőjével történt egyeztetés után gyanúsított kihallgatásra idézték 2011. június 7-én reggel 9 órára, mivel vele és társaival szemben fegyveresen elkövetett emberrablás megalapozott gyanúja miatt eljárás indult. A rendőrségi iratok szerint a panaszossal szemben 2010. szeptember 30-án a BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály országos elfogatóparancsot adott ki, amelyet a Bíróság által 2010. november 15-én kiadott nemzetközi és európai elfogatóparancs követett.

A rendőri jelentés szerint a panaszos meghatalmazott jogi képviselőjével 2011. június 7-én 9 óra 5 perckor megjelent a BRFK T. utcai épületének portáján, ahol a kiadott elfogató parancs értelmében a panaszost – a korábban kirendelt ukrán-orosz tolmács jelenlétében – elfogták, ruházatát átvizsgálták, majd kihallgatása megkezdéséig az épület I. emeleti folyosóján tárgyhoz bilincseltek.

A vizsgált intézkedés specialitása abban rejlik, hogy a panaszos idézését követően, önként jelent meg a rendőrségen, a rendőrség mégis a panaszos elfogásáról intézkedett. A Testület ezen tényt ugyanakkor nem tartotta olyannak, amely az előállítás jogszerűségét megkérdőjelezné. A panaszossal szemben érvényben levő európai és nemzetközi elfogatóparancs megfelelő jogalapot teremtett ahhoz, hogy a panaszost – még akkor is, ha idézésre, önként jelent meg a hatóságnál – Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontja szerint előállítsák. A Testület itt utal arra, hogy a megjelölt indok és jogalap olyan kötelező jellegű előállítási okot jelent, amelynek fennállása esetén mérlegelés híján köteles az előállítás foganatosítására az eljáró rendőr.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, amellyel személyi szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozták.

2) A panaszbeadvány szerint az elfogás után a ruházat-átvizsgálás szokásos rendjét jóval meghaladóan „végigtapogatták” a panaszost, csomagjait pedig tételesen átkutatták.

A rendőrség tájékoztatása szerint közvetlenül az elfogás után vizsgálták át a panaszos ruházatát az Rtv. 31. §-a, valamint az intézkedés foganatosításakor hatályos Szolgálati Szabályzat 40. § (2) bekezdés c) pontja alapján.

Az Rtv. 31. § (1) bekezdése kimondja: „Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja”. A (2) bekezdés értelmében a ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon. A ruházatátvizsgálás részletszabályairól és az egyes eseteiről a Szolgálati Szabályzat 40. §-a rendelkezik. A rendőrség által hivatkozott (2) bekezdés c) pont szerint pedig ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra különösen személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor kerülhet sor.

A Testület által megállapított jogszerű előállításra tekintettel indokoltnak és jogszerűnek találta a ruházatátvizsgálást, **ezáltal pedig nem sérült a panaszos személyi integritáshoz való joga.**

A Testület az átvizsgálás módját az Rtv. 15. §-ában rögzített arányosság követelményének teljesülésén keresztül értékelte. Ezen rendelkezés (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A rendőrség az átvizsgálás módjával kapcsolatosan nem szól motozásra utaló körülményről, minden rendőrségi irat ruházat átvizsgálásról tesz említést, amelynek következményeként a panaszostól több személyes tárgyat átvettek. Figyelemmel a panaszosi előadásra és a rendőrségi dokumentumokban szereplő ellentétes körülményekre a Testületnek nem állt módjában teljes körűen rekonstruálni a történeteket és az állítások közötti kollíziót nem tudta feloldani, **ezért az átvizsgálás módja tekintetében a személyi integritáshoz fűződő jog sérelme nem volt megállapítható.**

3) A panaszos sérelmezte, hogy vele szemben bilincset alkalmaztak, oly módon, hogy egy vasrácshoz bilincselték.

A vizsgált esetben a Testület elsőként azt értékelte, hogy az Rtv. alább felsorolt és a rendőrség által megjelölt bilincselési okok közül valamely fennállt-e az intézkedés időpontjában, majd pedig, hogy jogszerűen került-e sor a panaszos tárgyhöz bilincselésére.

a) Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek

érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat.

A bilincshasználat – a vonatkozó rendelkezések alapján – az eljáró rendőr mérlegelésén alapszik. A bilincs alkalmazása és annak módja előtt a rendőrnek körültekintően kell értékelnie az adott személy viselkedéséből, magatartásából, tetteiből okszerűen levonható tényeket, s azok alapján kell döntenie a kényszerítő eszköz alkalmazásáról.

A konkrét esetben a rendőrség a bilincselés indokaként az Rtv. 48. § a) (önkárosítás megakadályozása), b) (támadás megakadályozása), illetve c) (szökés megakadályozása) pontját jelölte meg.

A megismert körülményekből, miszerint a panaszos egy 2007-ben fegyveresen elkövetett emberrablás büntett elkövetésével volt megalapozottan gyanúsítható, azonban az eljárásba nem sikerült az idáig őt bevonni, tartózkodási helye a hatóság számára nem volt ismert, valamint a felkutatására tett intézkedések sem vezettek eredményre, ami miatt először országos, majd nemzetközi és európai elfogatóparancs adtak ki ellene, a Testület arra következett, hogy a panaszossal szemben a szökés megakadályozása érdekében szükségessé vált a bilincs alkalmazása. Ezen túlmenően pedig, figyelemmel különösen a gyanúsítás tárgyát képező bűncselekmény jellegére és súlyára a Testület megjelölt másik két indokot is helytállónak találta. A Testület a bilincselés indokoltságával egyetértett, a rendőrség birtokában levő információk alapján az eljáró rendőr alappal döntött a panaszos megbilincselése mellett, **ezáltal pedig nem sérült a panaszos személyi szabadsága és emberi méltóságához való joga.**

b) A Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdése rendelkezik a bilincselés módjáról. Ennek d) pontja pedig lehetőséget ad az indokolt esetben történő tárgyhoz bilincselésre. Ugyanezen jogszabályhely (6) bekezdése szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható [60. § (6) bekezdés c) pontja].

A rendőrség a tárgyhoz bilincselés indokoltságát a következőkkel magyarázta: „az épületben fogda, illetve előállító helyiség nincsen, továbbá nevezett személy fizikai megjelenése, valamint a vele szemben foganatosítandó nyomozati cselekmények (őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás, gyanúsítottkénti kihallgatása), továbbá folyamatos őrzésének lehetőségére személyi állományunk létszáma nem elegendő. Annak ellenére, hogy nevezett önként jött be, szökésétől és támadásától, alappal lehetett tartani. Nevezett személy a személyes őrizetében lévő dolgok letételezése közben felháborodottan viselkedett, a vele szemben történt intézkedést sérelmezte.” A BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály vezetőjének (r. alezredes) tájékoztatása szerint tárgyhoz bilincselésre 1 óra időtartamban került sor, majd azt követően 10 órai kezdettel hallgatták ki a gyanúsítottat. A bilincs alkalmazása nem okozott sérülést a panaszosnak, amelyet a fogdaorvos befogadáskor végzett orvosi vizsgálatról kiállított okirata is igazol. A r. alezredes mindkét tájékoztató levele súlyozottan említi azt a tényt, miszerint nincs kialakított előállító helyiség a BRFK ezen intézményében, valamint őrzési feladatokat ellátó személyzet sincs, ezért minden esetben nehézségekbe ütközik az előállított, illetve fogvatartott személyek megfelelő őrzése és elhelyezése. A Testület ismételt megkeresése után a bilincselés időtartamát a r. alezredes azzal indokolta, hogy az elfogást

követően írásos dokumentálás – jelentésírás, ruházat átvizsgálás, csomag átvizsgálás, lefoglalást elrendelő határozat elkészítése – zajlott, melyet szükséges volt a gyanúsított kihallgatása előtt foganatosítani.

A Testület két tanácsadója személyesen is megtekintette az előállítás és a kényszerítő eszköz alkalmazás helyszínét, illetőleg meggyőződött az előállító helyiség hiányáról.

A tárgyhoz bilincselés követelményeként a jogszabály mindössze annyit rögzít, „indokolt esetben” van arra lehetőség. Ez egészül ki annyiban, hogy annak akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

A Testület a konkrét ügyben megállapította a bilincselés jogszerűségét és indokoltságát, figyelemmel arra, hogy tartani lehetett a panaszos önkárosításától, támadásától vagy szökésétől. Ezen túl a Testület „az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható” feltétel fenn álltát is igazoltnak találta, azon az alapon, hogy a panaszos elhelyezése az előállító helyiség hiánya miatt nem volt kivitelezhető, illetőleg, hogy fontos érdek fűződött a panaszossal szemben tervezett nyomozati cselekmények végrehajtásához.

Ezen körülmények miatt a Testület megítélése szerint nem sérült a panaszos emberi méltósága és személyi szabadsága, a tárgyhoz bilincselés jogszerű volta miatt.

Ugyanakkor fontosnak tartja a Testület kiemelni, illetve felhívni a figyelmet arra, hogy az előállító helyiség és az őrzési feladatot ellátó személyzet hiánya nem keletkeztethet az állampolgárok oldalán joghátrányt, illetve alapjogi sérelmet. Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat bilincs használatára vonatkozó előírásaiból, valamint az Rtv. 16. § (1) bekezdésben (A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.) megfogalmazott rendelkezésből is arra lehet következtetni, hogy bilincshasználat nem válhat automatikussá. A Testület több korábbi állásfoglalásában – így például az 522/2010. (XII. 15.) számú állásfoglalásában – kifejezésre jutatta azon véleményét miszerint: „a kényszerítő eszközök alkalmazása minden esetben csak lehetőség és nem kötelező a rendőrség számára. A Testület véleménye szerint megengedhetetlen, hogy a rendőrség a jogszabályokban foglaltaktól eltérő indokkal, továbbá, az egyedi eset körülményeinek mérlegelése nélkül automatikusan alkalmazzanak kényszerítő eszközt.”

Az előállító helyiség hiánya – még akkor is, ha a bilincselés egyetlen indoka sem áll fenn – ahhoz vezethet, hogy az előállított személyek válogatás és mérlegelés nélkül egy, az előállításnál súlyosabb jogkorlátozást szenvedhetnek el, amely Testület álláspontja szerint teljességgel elfogadhatatlan.

4) A Testület ezt követően azt a panaszosi kifogást értékelte, miszerint az épület forgalmas – közlekedő – részén, mások szeme láttára kellett a panaszosnak vasrácshoz bilincselte állapotban várakoznia.

A Testület a kérdés értékelésénél Rtv. 2. § (1) bekezdésének második mondatára volt figyelemmel, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Ebből pedig az következik, hogy a rendőrség működésével szemben alapvető követelmény, hogy ne veszélyeztesse az állampolgárok alapvető jogait.

A BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály vezetője azt a tájékoztatást nyújtotta, hogy a panaszost a hatóság azon folyosóján található vasrácshoz bilincselték, amely folyosó rész az ügyfél forgalom elől zárva van és oda csak az eljáró hatóság dolgozói léphetnek be. A konkrét esetben nem volt az említett helyen ügyfélforgalom.

A Testület munkatársai megtekintették a rendőrség által körülírt helyszínt. A panaszost a második emelet felé vezető lépcső aljánál, a lépcső lezárására alkalmas rácshoz bilincselték a lépcsőfordulóban. A tanácsadók kb. 5-10 percig tartózkodtak itt, amely idő alatt azt tapasztalták, hogy a hatóság belső munkatársai (osztályon dolgozó munkatársak, egyéb személyzet: takarítónő, rendőrségre történő belépésben és kilépésben közreműködő munkatárs) haladnak el ott, az emelet irányába és irányából nem ment és érkezett senki. Az épületbe történő ki- és belépés kifejezetten a hatóság munkatársa közreműködésével történik, azaz annak kíséretében, amelyet adatrögzítés előz meg, illetve kilépésnél, kiléptetés. Ügyfelek számára olyan értelemben nem nyitott a hatóság épülete, hogy oda folyamatos be- és kijárást történne, mintegy ügyfélszolgálati iroda.

A Testület a személyes tapasztalatokra alapozva, valamint az eset összes körülményére figyelemmel, a rendőrség érvelését elfogadva, arra a következtetésre jutott, hogy az **intézkedés végrehajtásának módja – azaz a folyosón történő várakozás – által nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.**

5) Végül a Testület azt vizsgálta, hogy eleget tett-e az eljáró rendőr az Rtv. 20. § (1) bekezdésében rögzített kötelezettségének, azaz közölte-e az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazás okát és célját, valamint felvilágosított-e a panaszost a panasztétel lehetőségéről. A panaszbeadvány szerint ezekre nem került sor, és nem is kerülhetett, mert tolmács nem volt jelen az intézkedéskor, a panaszos pedig igen keveset beszél magyarul.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdés szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

Az Rtv. idézett rendelkezéseit – az intézkedés foganatosításakor hatályos – Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészíti ki. A 4. § (1) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg.

A fent idézett jogszabályhelyek tehát kötelezettségként írják elő a rendőrök részére önmaguk azonosítása mellett az alkalmazni kívánt intézkedések tényének és céljának közlését, amelyet az intézkedés kezdetekor vagy – amennyiben az a rendőri intézkedés eredményességét

veszélyezteteti – azt követően kell megtenni. E mellett az intézkedés során a panasztétel Rtv. adta lehetőségeit is ismertetni kell az érintettel.

A rendőrség arról tájékoztatta a Testületet, hogy az elfogást megelőzően az intézkedő rendőrök közölték a gyanúsítottal, hogy ellene nemzetközi elfogatóparancs van kiadva szándékos, súlyos bűncselekmény elkövetése miatt, ezért őt személyi szabadságában korlátozni fogja, illetve vele szemben kényszerítőeszközt – bilincset – fognak alkalmazni. A panasztétel lehetőségéről a panaszost megfelelő tájékoztatásban részesítették. Az elfogás végrehajtásáról készült jegyzőkönyv szerint a panaszossal szemben a korábban kirendelt orosz-ukrán tolmács jelenlétében intézkedtek (azaz fogták el, vizsgálták át ruházatát és alkalmaztak tárgyhoz bilincselést). Az elfogás pillanatától kezdődően a tolmács jelen volt az intézkedés során és folyamatosan tolmácsolta a történeteket, melyet a panaszos megértett. Erről külön ki is kérdezte az eljáró rendőr a panaszost, aki közlése értelmében a magyar nyelvet is megértette.

A Testület a panaszosi állítása és a rendőrség cáfolata között fennálló ellentétet a rendelkezésre álló bizonyítási eszközökkel feloldani nem tudta, ezért az intézkedés és kényszerítőeszköz oka, célja közlését és a panasztétel lehetőségéről való felvilágosítás megtörténtét illetően **a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.**

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes sérelmek – a ruházatátvizsgálás módja, intézkedés oka és célja közlése és a panasztétel lehetőségéről szóló tájékoztatás – kapcsán alapjogsérelem egyrészről nem volt megállapítható, másrészről alapjogsérelem nem történt (elfogás, a ruházatátvizsgálás alapja, maga a bilincskalkalmazás és annak módja), ezért a Testület – a rendelkező részben foglaltak szerint – a panasz intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjének történő áttételéről döntött.

Budapest, 2011. december 20.

Dr. Juhász Imre
elnök, előadó testületi tag

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag